

M 8053

Reg. No. :

Name :

VI Semester B.A. Degree (CCSS – Reg./Supple./Improv.)
Examination, May 2015
CORE COURSE IN SANSKRIT
6B11 SKT : Sankhya and Arthasastra

Time : 3 Hours

Max. Weightage : 30

Instruction : Answers should be written in **Sanskrit. Devanagari** script should be used.

- I. 1. कोष्ठात् समुचितमुत्तरं उद्धृत्य लिखत । (Weightage 1 for each set 3x1=3)
- a) प्रकृतिविकृतयः कति ? (सप्त, त्रयः, पञ्च)
b) सांख्यमते प्रमाणं कतिविधम् ? (त्रिविधं, चतुर्विधं, द्विविधम्)
c) सांख्यमते गुणाः कति ? (त्रयः, चत्वारः, पञ्च)
d) लघुः प्रकाशकः इष्टः गुणः कः ? (सत्वगुणः, रजोगुणः, तमोगुणः)
2. a) कस्मात् रागात् संसारः भवति ? (तामसात् , सात्विकात् , राजसात्)
b) अपवर्गः कथं जायते ? (धर्मेण, ज्ञानेन, अज्ञानेन)
c) कर्मेन्द्रियेषु का स्थूलशब्दविषया ? (वाक्, पाणिः, पायुः)
d) मनः अहङ्गावः बुद्धिः एतत् त्रयं किं उच्यते ? (गुणाः, अन्तःकरणं, आत्मा)
3. a) सामर्ग्यजुर्वेदास्त्रयः किमुच्यते ? (त्रयी, स्मृतिः, कीर्तिः)
b) तस्यां हि सर्वविद्यारम्भाः प्रतिबद्धाः - कस्यां ? (अर्थशास्त्रे, दण्डनीत्यां आन्वीक्षिक्याम्)
c) किं संदधानः प्रेत्य चेहच नन्दति ? (परधर्म, राजधर्म, स्वधर्म)
d) कृषिपशुपाल्ये वज्रिज्या च किमुच्यते ? (वार्ता, दण्डनीतिः, त्रयी)

P.T.O.

II. चतुर्णामुत्तरं एकैकेन वाक्येन लिखत :

(Weightage 1 for each 4x1=4)

4. तमोगुणस्य लक्षणं किम् ?
5. पञ्चेन्द्रियाणि कानि ?
6. सांख्यमतानुसारं तत्त्वानि कति ? कानि ?
7. दुःखत्रयं विवृणुत ।
8. षोडशकस्तु विकाराः - के ते ?
9. सांख्यमतानुसारं प्रत्यक्षस्य लक्षणं किम् ?

III. पञ्चानां उत्तरं एकेन वाक्येन द्वाभ्यां वा लिखत ।

(Weightage 1 for each 5x1=5)

10. उपधाः काः इति लिखत ।
11. दूताः कति विधाः ? के च ते ?
12. मन्त्रस्य उद्देशः कीदृशः भवेत् ?
13. विद्याविभागाः के ?
14. वेदाङ्गानि नामतः लिखत ।
15. आन्वीक्षिक्याः स्वरूपं लिखत ।
16. राज्ञा वर्जनीयाः अंशाः के ?

IV. त्रयाणां उत्तरं एकैक्या खण्डिकया लिखत ।

(Weightage 2 for each 3x2=6)

17. गुणविभागान् सलक्षणं विशदयत ।
18. मनसः उभयात्मकं इन्द्रियत्वं साधयत ।
19. पुरुषस्य अस्तित्वं साधयत ।
20. सांख्यमतानुसारं अनुमानं सोदाहरणं विवृणुत ।
21. अष्टविधसिद्धीः विशदयत ।

V. द्वयोः उत्तरं विस्तरेण प्रतिपादयत ।

(Weightage 2 for each 2x2=4)

22. विद्यानां मध्ये त्रय्याः स्थानं स्थापयत ।
23. अर्थशास्त्रोक्तदिशा अमात्योत्पत्तिं निरूपयत ।
24. शौचाशौचज्ञाने भयोपधायाः स्थानं विमृशत ।
25. गूढपुरुषोत्पत्तौ संस्थोत्पत्तिं निरूपयत ।

VI. द्वे उत्तरयत ।

(Weightage 4 for each 2x4=8)

26. सत्कार्यवादं सांख्यमतानुसारं विशदयत ।

अथवा

सांख्यमतानुसारं प्रमाणत्रयं निरूपयत ।

27. गूढपुरुषप्रणिधिं कौटिल्योक्तदिशा विशदयत ।

अथवा

अमात्यानां शौचाशौचज्ञाने परीक्षाक्रमान् उपपादयत ।